„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Бирлија у лебарској улици.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

лист целокупне српске народне слободоумне странке.

БРОЈ 132. У НОВОМ САДУ У УТОРАК 3. СЕПТЕМБРА 1891. ГОДИНА XXVI.

ГЛАВНИ УРЕДНИК: СТЕВАН ЈОВИЋ. | ВЛАСНИК: СЛАВКО СВЕТ. МИЛЕТИЋ. | ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: МИТА ТЕОДОРОВИЋ.

СЕТИМО СЕ И „МАЛИХ И НЕЗНАТНИХ“!

(Апел на оне, до којих то стоји.)

Ни један народ ваљада нема — према броју свом — толико добротвора и толико задужбина, као што их имамо ми Срби. То је свакако врло лепо и Србину може само на дику бити, али би још лепше било, кад би се са свима тим задужбинама и савесно руковало. Част нека је часним изузецима, али је још пуно наших задужбина, које — по свој прилици, са врло „савесног“ управљања са њима — нису ни ступиле у живот, а многе, које су ступиле — неке већ одавна — боље и да нису.

Овом приликом ради смо, да се позабавимо само са једном таком задужбином, а то је — карловачко благодјејаније, задужбина пок. митрополита Стратимировића. О благодјејанију се већ више пута писало, и свагда се тужило на-њ. Ни ми данас, нећемо га хвалити, а не можемо да лепо о њему говоримо с тога, што оно још никако да постане право „благодјејаније“, него се с њим још непрестано само — замазују очи.

Писац ових редака није могао да дође до основног писма пок. Стратимировића, којим је ова задужбина утемељена; не зна колика је основна главница ове закладе, нити да ли је и за колико је порасла; не зна позитивно ни колики број благодјејанаца мора да буде (начуо је само да мањи од 40 не сме бити); не зна какав надзор мора да буде — у опште врло мало или боље рећи ништа не зна о условима, под којима је основана ова закада, јер онај, коме је поверено руковање том закладом сигурно држи, да се то никог не тиче. Ни од благодјејанаца нисам могао ништа дознати о том; они знају само то, да морају више да узносе и хвале као „добротворе“ своје — патријарха, који се случајно налази на том месту и његовог економа (јер је обично овај последњи „фактотум“ у благодјејанију), него самог оснивача ове задужбине. — Једно се ипак позитивно знаде, а то је: да се благодјејанци увек патили, па и данас.

Но сви досадањи управљачи овом задужбином могли су се лакше изговорити, него што је то у стању данашња управа благодјејанија. До ове године достизао је број благодјејанаца скоро редовно стотину, а под пок. владиком Василијаном до 160; ове године пак у благодјејанију није било више од 65, а од тих су до близу 20 њих плаћали за ону злехуду храну.*) На тај начин било је благодјејанаца само 45. — Број заиста и сувише мален, а да се благодјејанци морали тако чемерно хранити, као што се збиља хранили!

А ко су међутим благодјејанци — и они пре, а нарочито данашњи? — Осим малог броја богослова (иначе добрих ђака) то су саме гимназисте на карловачкој гимназији. Како пак — по наредби данашњег патријарха — само онај сиромашан ђак може уживати благодјејаније, који има одличну сведоџбу, то су у благодјејанију све најбољи ђаци, цвет гимназије карловачке. То су она српска деца, од које с правом и у првом реду очекујемо, да буде интелигенција наша у правом смислу те речи; то су они, који ће временом да заузму сва најугледнија места у нашем друштву; из којих ће се рекрутирати народни посланици, који ће да руководе наше ствари, да буду наше автономне власти и т. д.

Па зар нису такови ученици заслужили у првом реду помоћи? И кад им је већ пружена нека помоћ, зар да им се не пружи поштено, искрено, а не као од беде, као — просјацима?

Деци нашој, која се дала на науке, а која су упућена да највише времена проведу уз књигу у затвореном простору и која не могу довољно телесно да се кренају — тој деци, том подмлатку нашем, ако се још даје рђава храна — онда јој се просто иде о глави. Који су, сиромаси, у тако несретном положају, да уз осталу бригу своју и напор још и с храном натежу, ти се не могу никако упоредо и телесно развијати и јачати, а давно је већ осветшана истина, да само у здравом телу може бити и душа здрава. Такови ће се којекако гурати по мало у напред, али се никад неће моћи и душевно и телесно развити онако, како би требало и неће развити онаку делатност, каквој би се човек могао надати од њих и како би напослетку и било, да су у бољим приликама били. Такови ће брзо морати подлећи у борби живота, којој би можда дуже могли одолевати, да су се развијали у сретнијим приликама.

А управо тако је са нашим благодјејанцима. Сиротани! — још су махом сви деца, а место једрих образа и свежег руменила на њима, место бистра ока и глатка чела, видиш их све од реда суве, бледе и пожутеле. Том је једно узрок то, што су — према свом занимању — упућени на непрестано седење у затвореним просторијама, на неспавање, а још више — што им је покрај тога још и храна сувише мршава, а често и — **нездрава**.

Да пак ово, што је о благодјејанској храни речено, буде јасније онима, који нису били „тако срећни“ те сами били благодјејанци, а нису се ни нашли кадгод близу код благодјејанија њега и походили га, то ћемо да укратко изложимо како се хране данас благодјејанци. Можда ће описивање благодјејанске хране бити по којем читаоцу и досадно, али само тако можемо показати, шта се ради у том погледу, а то нам је управо задатак, којег смо се латили данас.

Прво место међу јелима благодјејанским заузима — пасуљ (од којег се жути чешће јавља, јер је — јефтинији), за њим кромпир, а за кромпиром купус. У пролеће, кад купуса нестане, мењају се наизменце пасуљ и кромпир. Једва последњег месеца (јула) добију благодјејанци по једаред-дваред на недељу и зелена пасуља или бундева. Но пошто су то јела више „свечана“, а долазе на сто благодјејански тек онда, кад спадну на најнижу цену, то су онда главна јела, као што рекосмо, пасуљ, кромпир и купус. У дане осим среде и петка добијају благодјејанци и супе, а говедина долази као „ауфлаг“ на „цушпајз“.

И ако ово није бог зна каква храна (нарочито она осим пасуља), опет би могла бити добра и хранива, да се мало боље готови, а и то би врло лако могло бити, само да се нешто мало више узима меса и масти. Али то се у тако малој мери узима, да су сви „конвикташи“, којих је на почетку године било скоро двапут више него благодјејанаца, иступили из благодјејанија и остало их до краја године — једва до двадесет.

Међутим то иступање није нимало збунило управу благодјејанија, да и даље тако поступа. На осталих 65 благодјејанаца и конвикташа (овамо ваља прибројати кувареву породицу, чељад, што му помаже око кувања и др. — до близу 10 на броју, свега до **75** глава) узимало се **12** кила меса за супу, што се дели на два дела: 6 кила за ручак, а 6 за вечеру. Кад узмемо, да се од тих 6 кила мора најмање 30 литара супе истерати, и кад додамо још и то, да се тој „супи“ никакви зачини не придају, онда се може замислити, како то мора бити питава и кусна чорба, а тако исто и како „велики“ део меса (кад се кости одвоје) дође на сваког појединог! — Сад долази вариво. На 60 литара воде са варивом (30 за ручак, 30 за вечеру), добија кувар $1^1/_2$ килу масти, или на 1 литру скувана варива $2^1/_2$ деке масти. Зар то није страшно?! А како тек мора јело да буде посно средом и петком, кад благодјејанци немају меса? Да видимо! Тога дана добију благодјејанци уместо супе ма какву чорбу: од кромпира, пасуља, чорбу с резанцима и „цушпајз“ према дотичном дану. Ту треба за ручак и вечеру 60 литара чорбе, а исто толико и „цушпајза“. На тих 120 литара добије кувар опет само $1^1/_2$ килу масти. На 1 литру чорбе или скуваног варива долази према томе $1^1/_2$ дека, словом: једна и по дека масти! Шта тек да се на ово рекне?!!

Ето тако је благодјејанцима, кад је та храна здрава. А како је тек, кад је та храна нездрава! Јер, ваља знати, да у благодјејанију није никаква реткост: гњецав хлеб, смрдљива супа, говедина сва црна и лигава као блато, пасуљ стари (кога никаква ватра не скува), а кромпир воден. Све то се лако може да догађа у благодјејанију, јер благодјејаније, тај јавни хумани завод, нема свог лекара, који би прво прегледао: да ли је хлеб добро печен, да ли је месо здраво и да ли је вариво неукварено, па тек онда допустио, да се готови и изнесе на сто; а управи је међутим то сасвим свеједно. С тога се благодјејанци за читавог ускршњег поста ужасно патили, а нарочито их је кромпир мучио. За читаво то време морали су јести благодјејанци скроз покварени кромпир, који често ни за свиње није био, а камо ли за — људе.

Благодјејанци се тужили из дана у дан економу патријаршеском, као управитељу благодјејанија, али је он слегао раменима и одговарао:

— „То исто и ми у двору једемо“. (Све кад би му благодјејанци и хтели да верују, просто им не даде веровати његово пуно, румено лице и угојене чак и слуге у двору!)

Благодјејанцима није ништа преостајало, него или јести онако, како им се изнесе (па ма после и боловали од њега), или ништа и не јести, јер су добијали на праведну тужбу и овакав одговор:

— „Коме није право, нека иде напоље!“

И сад нека нам рекне когод, како ће тај млади свет да буде здрав и да се — развијајући се душевно — развија и телесно? Ваља замислити само: живети о такој храни једно **осам или дванајест** година! Заман ће такови после покушавати, да надокнаде оно, што је требало да је дато телу у најпреče му дане развоја, кад немају чврста темеља, на ком ће да зидају порушено здравље. Зато и није чудо, што толики наши млади људи умиру и не довршивши започете науке, јер не могоше да одолу ни једној јачој навали на здравље им. — И зар онда тако поступање са младим светом није убијство за исти!

Често је подизан глас у „Застави“ и „Србобрану“ против таког поступања у благодјејанију, али никад није помагало. Уместо да се управа после таких тужаба и опомена трудила, да побољша стање у благодјејанију, она се свом енергијом одавала на истраживање писца — а свагда, је бацала сумњу на саме благодјејанце. Тако, кад је оно за управитељевања благодјејанијем протосинђела Платона Телечког изашла у „Србобрану“ тужба на управу, сам патријарх — који међутим ни једном не сађе са свог узвишеног престола и међу сиротињу, ни једном не обиђе сироте благодјејанце — стаде претити, да ће свима благодјејанцима ускратити (!) и оно мало злехуде хране све дотле, док не одаду писца, који је „морао бити благодјејанац“. (После се међутим предомислио — по свој прилици за то, што би то могло имати и даљих последица).

И ми смо тог уверења, да у благодјејанију све дотле неће бити боље, докле једном на сабору не падне озбиљна интерпелација на патријарха: докле ће то тако бити у благодјејанију и докле ће се тако награђивати наши вредни и даровити ученици, који заслужују праве награде и помоћи? — Да би пак отуд могло бити помоћи, види се отуд, што су најлепши дани у благодјејанију онда, кад је сабор на окупу. (На велику жалост благодјејанаца, сабори се врло ретко, скоро у заборав састају, а и кад се састану — кратко време трају.) Онда су хлебови и већи и печенији, брашно није горко, месо није покварено, а вариво и зеље је добро. По свој прилици то је зато, што се управа осећа одговорна пред сабором.

Мислимо, да смо доста рекли. А сви они, којима ово спада у дужност, нека се чувају, да их једном не снађе праведан прекор данашњих „малих и незнатних“ благодјејанаца, јер ће „последњи бити први, а први последњи“. Не било просто ни једном Србину, који би могао помоћи, да установа ова постане „благодјејанијем“ у правом смислу те речи, а не учини то — а част оном, који се буде сетио и сиротих благодјејанаца.

Ово је мој прилог у корист сиротих благодјејанаца.*)

Добрурад.

*) То су тако звани „конвикташи“.

*) Износимо овај чланак на првом месту нашега листа, јер ово баш засеца у живац нашега народа и јер је и то доказ: како патријарх Георгије Бранковић врши своју дужност на коју се је заклео свечано у храму божјем. Он може приликом незаконите скупштине епархије бачке да даде у гостионици код „Зеленог венца“ свечани ручак, где се пије шампањац као вода, да тако још боље привуче к себи своје улизице (који би лако сваки себи сјајан ручак платити могли); он може да части у свом двору којекакве наби . . . . . е, а мирне душе гледа, како јадно пропада пред његовим „очинским“ очима цвет народа српског. Заиста срамно! Уредн.

Поглед по свету.

— У нашој држави влада у унутарњим стварима права тишина. Посланици се разишли својим кућама, те заувети својим домаћим пословима, слабо се где и појављују са својим извештајима о свршеном парламентарном раду. Макс Фалк је истина у Араду при крају прошлога месеца проговорио, али као што се зна, он другче не може ни говорити, а да владу не хвали и да не баца кривицу на опозицију (крајњу левицу,) која не дозволи, да се претресе закон о реформи самоуправе. У најскоријем времену говориће Коломан Тиса и Алберт Апоњи. Све је јавно мњење радознало, какав ће положај и у унутарњој и спољној политици да заузму ова два велика противника.

Министарства имају пуне руке посла око склапања државног буџета за 1892. год., јер није шала склопити предрачун, без дефицита, где заједнички ратни министар захтева толике силне повишице за војску. И кад се склопи буџет, па ма био и без дефицита, крајња се левица јако спрема, да на њ' удара, јер свакако ће у буџету бити повишице за војску, што крајња левица не мисли одобрити. Мора се признати, да је за одржавање узрујаности духова у Мађара врло нужно то заједање војске, само је питање какав ће крај да буде тима „игленим убодима“.

— У спољашњој политици влада ситуасијом још и сад питање о отварању Дарданела, а такође и с овим питањем у свези стојећи пад министарства турског. Немачки листови, а особито „Хамбургер Кореспондент“ већ види Русе под зидинама Цариграда, те вели, да ће Руси у један мах изненадити сав свет. Чак се и румунско јавно мњење узбунило, те њихов „Романул“ пише, да краљ Карло није отишао у Мљетке за то, да посети своју оболелу супругу, но да посредује код Енглеске и осталих сила, које спадају у тројни савез, да Румунију сачувају од инвазије Руске. Ми држимо, да обистињење ови вести још није на тако блиском догледу, али радо се слажемо са „Пестер Лојдом“ који такође вели: да још опасност није тако близу, али се ипак порећи неда, да је руска дипломација, са својом победом у погледу Дарданела са једним великим кораком приближила Русију Цариграду.

ДОПИСИ.

Из паланачког среза, на Усековање. (Протићева позоришна дружина.) Прошле недеље пронео се овуда глас, да је дошла у Паланку позоришна дружина Ђ. К. Протића. Читао сам и слушао, где много што-шта лепога пишу и говоре о овој дружини, али не имадох прилике још до сада да ју видим на позорници. Хвала заузимању г. М Стојаковића, угледног поседника паланачког, који је на своју ризику позвао ову дружину у Паланку — ево ми се и за то даде прилика Прошлога уторника чуо сам, да ће дружина да

прикаже шалу у 4 чина од Шрајбера под насловом: „Курјак и јагње“. Комад овај нисам гледао те с тога седох на кола и одох у Паланку. — У Паланци где год кога запитах за дружину и поједине чланове јој, чух само лепу похвалу. Овоме у неколико није ни изненадило, кад сам чуо да су у дружини стари ми познаници и некадашњи врсни чланови срп. нар. позоришта, на име: Михајило Димитријевић и Милојевић. Није ме изненадило за то, што ова ваљана два српска вештака, неби се ни задржали у овој дружини, да њени остали чланови нису глумци, који с правом заслужују признање и похвалу. Али о том мало ниже.

Дружина г. Протића броји свега 18 чланова, 12 мушких и 6 женских. Већином су то млади али озбиљни људи, који добро схваћају свој позив. Још пре претставе, састадох се са давнашњим познаником и пријатељем Димитријевићем. Баш се спремао у своме стану да иде на претставу. Пошто се братски и пријатељски поздрависмо, почесмо да претресамо прошло доба и догађаје, од када се не видесмо. Димитријевић ми причао много што-шта из прошлости, па међу осталим и догађај са „обер-директорком“ у Мокрину, због које је морао и да иступи из дружине новосадске Ја нећу овом приликом да трошим речи о „обер-директорци“ и о шкандалима, које она често провоцира и због које је до сад бар 40—50 чланова морало да иступи из дружине њене, али мислим да је то врло жалосно, кад једна жена па ма како она опака била може да држи у корди и под папучом, не само свога мужа него и многу господу тамо из Новога Сада. Или се зар даје друкчије тумачити оно кукавичко држање жалосног мужа и још жалоснije владање новосадске господе, која сва скупа нису кадра да зауздају и притегну, ту разуздану и одуларену оштроконђу. Или зар народ српски даје своме „мезимчету“ толику субвенцију само за то, да се лакше могу неке привилегисане личности да башкаре и размећу на рачун народнога џепа?!? Али да махнемо за овај мах даље расправљање Ружићкиних чуда и покора и да се повратимо к предмету, због кога се латисмо пера.

Пошто беше већ $^{3}/_{4}$8, то се пожурисмо у гостионицу „код Дунава“, где у двориштy у „арени“ ваља претстава да се одржи. Ма да беше већ $^{3}/_{4}$ на 8, сва места беху још празна. Но не прође ни $^{1}/_{4}$ часа, публика поче долазити гомилама. За мало и седишта беху већином заузета, али простор око и иза седишта, беше на жалост скоро са свим празан. Ово ме сневеселило. На седиштима отмени паланачки свет, па и то не баш многобројно а унаоколо где би требао наш ратарски сталеж обилато да је заступљен тамо празнина. Доиста жалосно! Сваке недеље и свеца може да се потроши по бирцузима по 2—3 фор. онако у тартањ, а да се жртвује што и за душу, то се не може. Но није таки само ратарски сталеж тамо, има таких екземплара и међу интелигенцијом. Како чух, они баш који би примером требали да претходе, таки баш седе или у кавани или код куће.

Тек што прошло 8 часова, зачуло се звонце и претстава поче. Далеко би ме одвело кад бих овде хтео да пишем и о претстави и о приказивачима. Штедећи простор цењене „Заставе“, ја ћу да речем у кратко о приказивачима и то онако у опште. Никад боље не може човек оценити какву ствар, по кад ју сравни са другом каквом ствари. Ја сам имао прилике да гледам много пута и чланове нашег „мезимчета“ и чланове кр. срп. нар. позоришта београдског. И ако нисам рецензент од заната, ипак могу да пресудим игру глумца одмах чим ступи на позорницу. Искуство ми ту много помаже. С тога кад се сетим оних каменитих ликова са београдске позорнице, оног монотоног декламовања, оне афектације, па онда оне честе шепртљарије у говору оног незнања своје улоге и т. д. са обе наше пезорнице београдске и новосадске, ја морам да се дивим оној лакоћи, оној умесности у кретању и говору Протићевих глумаца, оном природном приказу по коме се у паметном свету и цени права уметност. Сви, који год су играли у овом комаду сви они заслужују с правом похвалу и признање. Приказивање је било тако тачно као сахат, текло је као вода а суфлера као да га и нема. У Димитријевићу (свршн. богослов Волф), у Тодосићу (свр. правник), у Милојевићу (Швајгер, економ. саветник), у Петровићу (Флоте, економ), у Протићки, Тодосићки, Топаловићки и др нисмо гледали глумце, нисмо гледали позоришну претставу, већ сам догађај, толико су нас занели својим добрим и верним приказивањем. Сва публика је више пута потврдила ово наше мишљење бурним аплаудирањем и после претставе разишла се у најлепшем расположењу, не жалећи ни мало оно мало крајцара, што их је платила за ово своје красно уживање. Ја од своје стране могу само да честитам г. Протићу на овако дивном успеху, што га постизава овако обилато на сваком свом кораку и то без икакве субвенције нити од горе нити од доле Евала ти честити виноградару у винограду срп. позоришне уметности заједно са целим твојим честитим, добрим и ваљаним друштвом. Евала ти честити Србине, који се са свим срцем и душом својом а за незнатну награду одао теретном послу томе, а све на славу и у корист твога теби толи милог рода и народа. Евала ти! Живио! То су и тако су кадри да раде само људи челик карактера, гвоздене воље и безпримерне издржљивости.

Слава теби и твоме честитом друштву! —Ѵ.

Вести из места и са стране.

Виша дев. школа у Новом Саду. Дворски орган Њ. Светости патријарха Георгија Бранковића „Браник“ доноси у свом 102. бр. стечај ради попуњења два учитељско-помоћничка места на реченој школи, свако са годишњом платом од 800 ф Један од помоћника предаваће мађарски и немачки језик а по потреби природне науке или други који предмет — дочим ће други помоћник предавати српски језик, земљопис и историју, сваки са обвезом 18 наставних часова преко недеље. Молбенице обложене крштеним писмом, сведоџбама о учит. оспособљењу, политичном владању и досадањој служби својој имаде се поднети народно-црквеном школском савету у Ср. Карловцима.

Протићево позоришно друштво. Обраћамо пажњу наших штованих читатеља на наш данашњи допис из Паланке. Г. Протић добио је од кр. уг. министарства дозволу, да може давати по Угарској претставе, па се надамо да ће наша браћа Срби, где год се он смести, најтоплије потпомагати то заиста вредно и врсно наше позоришно друштво. Г. Протић био је јуче у Н. Саду, где су га његови пријатељи најсрдачније примили, па се вратио у Паланку где ће са својом дружином остати још неких 14 дана.

Нова трговачка школа у Бечу. Пишу нам из Беча: „У октобру месецу ове године отвара честити Србин г. проф. Капамаџија овде у Бечу нову трговачку школу. Какав ће тај завод бити по доброти својој, може наш свет закључити из овога, што ћемо сада рећи о његовом оснивачу. Г. проф. Капамаџија бавио се пуних десет година као чиновник по најбољим бечким великим повчаним заводима а за тим је положио професорски испит за трговачку струку и био одмах позван на стару, реномирану Пацелтову а доцније и на државну трговачку школу за професора. На тим чувеним заводима радио је он преко десет година и ево се сада одважио да отвори своју трговачку школу. Покрај особите стручне спреме и ванредне наставничке способности, наћићете у тога човека и родољубиво српско срце, које још и сада након толиког бављења у туђини жарко бије за српски народ, а колико то вреди за нашу трговачку младеж, која се ради свог образовања пушта у туђ свет, најбоље ће умети да оцене они родитељи, који су до сад децу своју слали Немцима у школу, те их онако отуђене од српског духа по повратку једва познају. Народ наш не треба само ваљаних трговаца, него и добрих родољуба, с тога и препоручујемо нашем свету најтоплије овај нови завод ваљаног Србина г. проф. Капамаџије, а њему из свег срца желимо напретка. У добри час!

Ватра. У прошлу недељу у пола 2 сата после подне избила је ватра у овдашњој III. четврти близу кисачке капије. Изгорела је једна камара мухари Саве Куцурчевог. Ватру су у игри деца потпалила, али вредни наши ватрогасци са грађанством ватру су на брзо утишали. На лицу места се од почетка до краја бавио и овд. г. градоначелник.

Кратке вести. У Вел. Кикинди је основао нову штампарију Стева Миленковић — У Берлину се у славу победе над Французима подигнута грдна статуа на једну страну накривила. Можда је и то какав знак времена! — При грађевинама на Ђердапр догодила се на једној лађици велика експлозија динамита, сва четири радника су заједно са лађицом разнешена у ваздух. — У Паризу је светина осујетила представу немачке опере „Лохенгрина“. — Лопови, који су похарали ст. андрејску цркву похватани су, међу њима налази се један пештански трговац, а други је ст. андрејски стаклар. Све имућни људи. — На трци у Берлину трчаће из Угарске 8 коња енглеске крви. — Пре неколико дана су три туристе сав Дунав уздуж на три бродића са једрима сретно пребродили. У сваки бродић је само по једна особа сести могла, а на истом је била смештена само справа за кување са петролеумом.

Трговина.

Нови Сад, 2. септембра. Довоз на овдашњу пијацу био је приличан. Цена пшеници једнако пада, а осталом зрну остала је цена као и прошли пут. Данас бележимо ове цене: Пшеница 10 фор. 10—20 пов. Кукуруз 5 ф. 80 н. Јечам 5 ф. 60 н. Зоб 5 ф. 50 н. Наполица 8 ф. 80 н. Нов Кукуруз у клиповима 2 ф 30—40 н. Све од 100 килограма.

На осталим пијацама такође није било никакве промене. Продавало се:

Теоци 6—14 ф по ком.
Јагњци 5—10 фор. по пару.
Свињи дебели 42—44 ф.
Свињи млади 40—42 фор.
Маст 52 фор.
Сланина 52 фор.
Све од 100 килограма.

Време је обдан топло, обноћ поладно, баш као наручено за бербу кукуруза.

Најновије вести.

— Из Будимпеште јављају, да „Будап. Хирлап“ доноси одломак из једног писма, у коме стоји да је при великим маневрима, који су се одржали у Троједници, рањен у раме један наредник, који је стојао поред познатог капетана Узелца. Лист тај мисли, да је овај метак био намењен Узелцу, јер је из 101. регименте долетио, а у тој су Мађари војници.

— Из Лондона јављају, да „Тајмс“ доноси сензацијону вест, да ће Русија у априлу идуће године мобилизовати сву своју војску, да се увери о ваљаности нове војне организације.

— Из Атине јављају, да тамо предстоји делимична промена министарства.

— Из Цариграда јављају, да је султан својим ферманом Доротеја потврдио за администратора вселенске патријаршије.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

(Стигли 2. септембра у 10 сах. пре подне)

Бистрица (Ердељ) Цар-краљ је јуче примао депутације. Римокатоличкој депутацији одговорило је Његово Величанство: С радошћу примам поновно уверење традицијоналне и верне привржености, останите и надаље вредни шириоци религиозне моралности.

Унијатској депутацији: Не сумњам, да ће те поред врлина, које сте од ваших предака наследили, исто тако бити ревносни служиоци цркве, као и верни синови отаџбине.

Депутацији грчко-источне цркве: Уверавам вас, да најтврђа обрана ваше религије и народности лежи у законитом организму државном. Сматрајте за највећу задаћу вашега позива не само неговање конфесионалног мира, него и неговање мира међу народностима, те вас уверавам уз израз моје краљеве милости, да ваша црква заједно са њеним основним установама може рачунати и надаље на моје благонаклоно старање.

Реформатима: Задовољно признајем, да сте свагда вашем автономном праву прибављали важност у границама закона.

Евангелицима: Са задовољством сам дознао да су ваши верски сународници опојени осећајима захвалности и задовољства, надам се, да ће те ви те осећаје и на даље очувати, ако будете прожмани верном привржношћу напрама престолу и државним законима, који ће вас штитити, на ком путу ће вас пратити моје најбоље жеље.

При пријему Израилћана изговорише два рабинера одушевљен благослов, цар-краљ бејаше пријатно дирнут, те је двапут изрекао амин. Махаше и захваљујући се, уверавао их је о својој краљевској милости. После тога прегледаше цар-краљ болнице, евангеличку цркву, народно веселе, где беше дочекан одушевљено. По подне стигао је велики војвода Јосиф, доцније румунски ратни министар Лаховари, који беше примљен оног часа у аудијенцији, те у вече позват на дворски обед.

Јутрос у $^{1}/_{2}$6 сати кренуо се цар-краљ на маневре у Нађ-Шајо.

Њујорк. Земљотреси се понављају у Сан-Салвадору у малим отпочивкама.

Париз. Краљ српски изјавио је своје највеће задовољство на пријему у Француској. Краљ стиже у Београд сутра.

Мљетци. У стању здравља краљице румунске нема битне промене.

Дописница уредништва.

Г. Станко, Вел. Бечкерек. Припослани нам чланак добар је па ћемо га штампати ако нам јавите ваше име и презиме, јер уредништво начелно не може да се осврће на прилоге безимених дописника.

Г. писцу „српске задужбине“ јављамо, да му прилог не можемо штампати.

✝

Добротворна задруга Српкиња Новосадкиња приређује својим покојним чланицама и добротворима редован свечан

ГОДИШЊИ ПАРАСТОС

на дан свога друштвеног патрона Мале Госпојине 8. (20.) септембра о. г. у св. саборној цркви после св. литургије, на који се учтиво позивате.

У Новом Саду 1. (13.) септ. 1891.

Одбор.

ОГЛАСИ

Способан помоћник

који је вичан у мануфактурној струци, а при том говори српски, немачки и мађарски може одмах место добити. — Оферти са сликом, сведоџбама и уз означену плату нека се упућују на

Симе Пфајфера синове

441 1—2 у Ђаково (Славонија.)

434 СТЕЧАЈ.

На темељу закључка местног школског одбора од 11. (23.) августа т. г. односно од 29. августа (10. септ.) т. г. бр. 63. овим се отвара стечај на новоустановљено учитељичко место старијих разреда српске вероисповедне женске школе фелдварске.

Са истим местом скопчана је годишња наплата од 400 фор. а. вр. у готовом и једну четвртину јутра врта у пољу, 100 фор. а. вр. у име станарине само за годину дана, пошто се подиже нова школска зграда, 50 фор. а. вр. у име огрева за школу и стан, 30 фор. а. вр. у име послуге, 10 ф. 50 н. а. вр. у име писарине.

Изабраној учитељици у дужност спада осим школском уредбом прописане предмете у школи предавати, наставу у пофторној школи држати и сву женску децу ручном раду по наставном плану поучавати.

Молитељке, које ово место добити желе, нека се најдаље до 14. (26.) септ. т г. са добро провиђеним молбама на местни школски одбор обрате.

Из XI. ванредне седнице местног школског одбора српске православне црквене општине, држане у Фелдвару 29. августа (10. септ.) 1891.

Танасије Костић, учитељ и перовођа. **Стеван Кирић,** парох и председник. 1 3

435 СТЕЧАЈ.

У стипендијској закладе **баронице Еуфимије Јовићке** отвара се стечај на два места: за слушаоце ниже гимназије и реалке или грађанске школе.

Ова стипендија износи 250 фор. годишње. Рок исказу траје до 13. (25.) септембра о. г. Само се оне молбе узимају у обзир, које дотле стигну.

Молиоци су дужни приложити ове исправе уз молбу: 1. Крштено писмо, за доказ да су Срби православне вере; — 2. школску сведочбу од последњег течаја; — 3. лекарску сведочбу о своме здрављу; — 4. сведочбу сиромашног стања, као и о моралном владању.

По закладном уставу питомци су дужни слушати изабрану струку на јавним заводима у земљама св. Стеванове круне. А по вољи оснивачице првенство имају они, који су родом Старо-Бечејци, ако им је општа оцена бар добра. Тек ако ових не буде, онда — по реду способности — долази у обзир и сваки други православан Србин-ученик, који је грађанин земаља св. Стеванове круне.

Ни један питомац не сме уживати у исто време још коју стипендију.

Из одборске седнице српске православне црквене општине у Старом Бечеју 29. августа (10. септембра) 1891.

Јован Михајловић, перовођа. **Др. Арон пл. Војновић,** председник. 1—3

436 СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место у Срп. Кларији.

Плата је: 300 фор., 5 ланаца ораће земље на коју учитељ порез плаћа, $^{1}/_{4}$ ланца баште, слободан стан састојећи се из две собе, два метра дрва, сламе колико треба, за држање повторне школе и перовођство 30 фор., од погреба где позван буде 80 новч.

Изабраном учитељу спадаће у дужност школском уредбом прописане предмете предавати, децу у црквеном појању обучавати и у цркви за десном певницом појати.

Молиоци нека своје добро снабдевене молбенице до 30. септембра школском одбору поднесу. Првенство имају они, који се лично препоруче.

Из седнице школ. одбора држане у Срп. Кларији, 29. августа 1891. године.

1—3 **Школски одбор.**

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

СИМЕ ЖИВКОВИЋА

У РУМИ

треба једног спомоћника, који говори српски, немачки и мађарски, и једног практиканта, који је грађанску школу похађао. Ступање за 14 дана. 433 1—8

НА ПРОДАЈУ.

Виноград у Даљу на краљевом брду у простору 4$^{111}/_{1600}$ јутара у најбољем стању продаје се. Роди у њему у највећој части црно грожђе. Купци нека се изволе на господина властелинског рентмајстора Петра Милића у Даљу обратити. 437 1—3

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

Р. ДАЈЧА у Вршцу

потребује два спомоћника; једног млађег и једног старијег Првенство имају они који осим српског, немачког и мађарског говоре и романски. Ступање одмах. 432 1-3

ОБЈАВА.

Управа манастира Беочина продаваће путем јавне дражбе своју годишњу сечу шуме у износу од 24 јутра по 1600□° дана 1. (13.) октобра 1891 у 10 сати пре подне.

Ближи услови могу се сазнати у манастиру. 3—3 **УПРАВА.**

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.